UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

29 päivänä huhtikuuta 2010 *

Asiassa C-102/09,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale di Firenze (Italia) on esittänyt 20.2.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 13.3.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Camar Srl

vastaan

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský, T. von Danwitz (esittelevä tuomari) ja D. Šváby,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.2.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Camar Srl, edustajinaan avvocato W. Viscardini ja avvocato G. Donà,

– Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato P. Gentili,

– Euroopan komissio, asiamiehinään L. Prete ja A. Bordes,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan talousyhteisön ja tähän yhteisöön assosioituneiden Afrikan ja Madagaskarin valtioiden välillä Jaundéssa 20.7.1963 allekirjoitetun assosiaatiosopimuksen (EYVL 1964, 93, s. 1431; jäljempänä ensimmäinen Jaundén yleissopimus) 14 artiklan sekä Loméssa 15.12.1989 allekirjoitettuun neljänteen AKT–ETY-yleissopimukseen (EYVL 1991, L 229, s. 3; jäljempänä neljäs Lomén yleissopimus) liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 5 olevan 1 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa Camar Srl (jäljempänä Camar) on nostanut vahingonkorvauskanteen Presidenza del Consiglio dei Ministriä (hallituksen puheenjohtajisto) vastaan sellaisten vahinkojen vuoksi, joita kyseinen yhtiö väittää kärsineensä sen vuoksi, että Corte suprema di cassazione (kassaatiotuomioistuin) on väitetysti rikkonut yhteisön oikeutta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainväliset yleissopimukset

3 Ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 1 artikla kuuluu sen I osastoon, jonka otsikkona on ”Kauppa”, ja siinä määrätään seuraavaa:

”Assosioituneiden valtioiden ja jäsenvaltioiden välisen kaupan kasvun edistämiseksi, niiden taloudellisten suhteiden ja assosioituneiden valtioiden taloudellisen riippumattomuuden vahvistamiseksi sekä kansainvälisen kaupan kehittämiseksi tällä tavalla Korkeat Sopimuspuolet sopivat niiden keskinäisten kaupallisten suhteiden sääntelemistä koskevista seuraavista määräyksistä.”

4 Ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Sopimuspuolet sitoutuvat pidättäytymään kaikista sisäisistä verotuksellisista toimenpiteistä tai käytännöistä, jotka johtavat välittömästi tai välillisesti syrjintään niiden tuotteiden ja muista sopimusvaltioista peräisin olevien samankaltaisten tuotteiden välillä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten ja erityisesti edellä olevan 3 artiklan määräysten soveltamista.”

5 Ensimmäinen Jaundén yleissopimus korvattiin Euroopan talousyhteisön ja tähän yhteisöön assosioituneiden Afrikan ja Madagaskarin valtioiden välillä Jaundéssa 29.7.1969 allekirjoitetulla assosiaatiosopimuksella (EYVL 1970, L 282, s. 2; jäljempänä

toinen Jaundén yleissopimus). Viimeksi mainitun yleissopimuksen 5 artiklassa määrätään lähes samanlaisin sanamuodoin kuin ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklassa seuraavaa:

”Sopimuspuolet sitoutuvat pidättäytymään kaikista sisäisistä verotuksellisista toimenpiteistä tai käytännöistä, jotka johtavat välittömästi tai välillisesti syrjintään niiden tuotteiden ja muista sopimusvaltioista peräisin olevien samankaltaisten tuotteiden välillä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten soveltamista.”

6 Loméssa 28.2.1975 allekirjoitettu AKT–ETY-yleissopimus (EYVL 1976, L 25, s. 2; jäljempänä ensimmäinen Lomén yleissopimus) korvasi toisen Jaundén yleissopimuksen. Ensimmäiseen Lomén yleissopimukseen liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 6 olevassa 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Mitään [Afrikan, Karibian tai Tyynen valtameren (AKT-)]valtiota ei aseteta sen yhteisöön suuntautuvan banaaniviennin osalta aikaisempaa tai tämänhetkistä asemaa epäedullisempaan asemaan, kun on kyse pääsystä markkinoille ja eduista näillä markkinoilla.”

7 Neljänteen Lomén yleissopimukseen liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 5 olevassa 1 artiklassa, joka on muotoiltu lähes samanlaisin ilmaisuin, määrätään seuraavaa:

”Mitään AKT-valtiota ei aseteta sen yhteisön markkinoille suuntautuvan banaaniviennin osalta ja kun on kyse pääsystä sen perinteisille markkinoille ja sen eduista näillä markkinoilla, epäedullisempaan asemaan, kuin joka sillä on aiemmin ollut tai joka sillä tällä hetkellä on.”

8 Loméssa 31.10.1979 allekirjoitettuun toiseen AKT–ETY-yleissopimukseen (EYVL 1980, L 347, s. 140) ja Loméssa 8.12.1984 allekirjoitettuun kolmanteen AKT–ETY-yleissopimukseen (EYVL 1986, L 86, s. 3) liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 4 oleva 1 artikla on myös sanamuodoltaan lähes samanlainen.

9 1.3.1990 lähtien voimassa olevista siirtymätoimenpiteistä 27.2.1990 tehdyn AKT–ETY-ministerineuvoston päätöksen N:o 2/90 (EYVL L 84, s. 2) 2 artiklan 1 kohdan f alakohdan sekä päätöksen N:o 2/90 soveltamisesta 5.3.1990 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 714/90 (EYVL L 84, s. 1) 1 artiklan ja 2 artiklan toisen alakohdan mukaan neljänteen Lomén yleissopimukseen liitettyä banaaneista tehtyä pöytäkirjaa N:o 5 sovelletaan 1.3.1990 lähtien.

Kansallinen säännöstö

10 Tuoreille banaaneille asetettiin kansallinen kulutusvero 9.10.1964 annetulla lailla nro 986/1964 (GURI nro 264, 27.10.1964). Tämä laki kumottiin 29.12.1990 annetulla lailla nro 428/1990 (GURI nro 10, 12.1.1991). Vuosien saatossa kyseisen veron määrää on asteittain korotettu, ja sen poistamishetkellä sen määrä oli 525 Italian liiraa (ITL) kilogrammaa kohden. Tuohon aikaan Italiassa perinteisesti tuotetuille hedelmille ei ollut asetettu kulutusveroa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Camar on riitauttanut kahdessa oikeudenkäynnissä siltä lain nro 986/1964 nojalla Somaliasta peräisin olevien banaanien tuonnin yhteydessä vaaditun veron. Nämä oikeudenkäynnit ovat päättyneet kahteen Corte suprema di cassazionen antamaan tuomioon.

12 Tämän jälkeen Tribunale di Firenzessä (Firenzen alioikeus) nostamassaan kanteessa Camar väittää, että Corte suprema di cassazione on jättänyt ottamatta huomioon yhteisön oikeuden ja erityisesti EY 234 artiklasta johtuvan velvoitteen hylätessään siinä esitetyt vaatimukset esittämättä ennakkoratkaisukysymyksiä unionin tuomioistuimelle.

13 Camarin istunnossa antamista tiedoista ilmenee, että pääasiassa kyseessä olevat tuonnit on toteutettu 1.3.1990 jälkeen. Tuohon aikaan Italian banaanituotanto oli erittäin heikkoa tai lähes olematonta.

14 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa, että lain nro 986/1964 yhteensoveltuvuuden tarkastelu tämän tuomion 3–8 kohdassa mainittujen kansainvälisten yleissopimusten kanssa on luonteeltaan esikysymys sen arvioimiselle, onko Camarin siinä nostama vahingonkorvauskanne riittävän perusteltu. Se katsoo, että tämä tarkastelu tuo esiin monimutkaisia oikeudellisia kysymyksiä, joita ei vielä ole ratkaistu kokonaan unionin tuomioistuimen tätä alaa koskevassa oikeuskäytännössä.

15 Näin ollen Tribunale di Firenze on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Oliko ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artikla esteenä sille, että jäsenvaltio otti käyttöön sisäisen veron Somaliasta peräisin oleville banaaneille, kun mainittua veroa ei käytännössä sovellettu kotimaassa tuotettuihin banaaneihin (kotimaista tuotantoa ei ylipäätään ollut tai se oli merkityksetöntä) eikä sitä sovellettu mihinkään muihin kotimaassa tuotettuihin hedelmiin?

Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi:

2) Oliko tuolloin voimassa olleeseen Lomén yleissopimukseen liitetty [banaanipöytäkirja] esteenä sellaisten verojen kantamiselle, jotka eivät olleet yhteensopivia ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklan kanssa, siltä osin kuin kyse on vuonna 1990 toteutuneesta somalialaisten banaanien tuonnista Italiaan, kun otetaan huomioon mainitun pöytäkirjan määräykset ja aikaisempiin Lomén yleissopimuksiin liitettyjen vastaavien pöytäkirjojen määräykset sekä toisen Jaundén yleissopimuksen 5 artikla?

Jos tähän kysymykseen vastataan kieltävästi:

3) Ovatko Lomén yleissopimuksiin liitetyt banaanipöytäkirjat esteenä Somaliasta peräisin olevia banaaneja koskevan Italian kulutusveron kaltaisen veron korottamiselle 1.4.1976 jälkeen, riippumatta tällaisista korotuksista mainittujen banaanien viennille aiheutuvista konkreettisista vaikutuksista?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen kysymys

16 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee, estääkö ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artikla lakiin nro 986/1964 perustuvan veron kaltaisen veron käyttöön ottamisen niin, että myös sen jälkeen, kun Jaundén yleissopimusten soveltaminen on päättynyt, jäsenvaltio ei

voi tällaisen lain nojalla kantaa assosioituneesta valtiosta peräisin olevien banaanien tuonnista veroa.

17 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on aluksi tarkasteltava sitä, estikö mainittu 14 artikla jäsenvaltiota asettamasta lain nro 986/1964 kaltaisen lain nojalla Somaliasta peräisin oleville banaaneille kulutusveron tämän toimenpiteen käyttöön ottamisen aikaan. Tätä varten on tarkasteltava mainitun 14 artiklan ulottuvuutta ilman, että olisi tarpeen määrittää, onko tällä määräyksellä välitön oikeusvaikutus. Kuten ensimmäisen kysymyksen sanamuodosta ilmenee, ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee mainitun artiklan ulottuvuutta riippumatta sen mahdollisesta välittömästä oikeusvaikutuksesta.

18 Ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat pidättäytymään kaikista sisäisistä verotuksellisista toimenpiteistä tai käytännöistä, jotka johtavat välittömästi tai välillisesti syrjintään niiden tuotteiden ja muista sopimusvaltioista peräisin olevien samankaltaisten tuotteiden välillä.

19 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että banaanituotanto Italiassa oli aivan vähäistä tai olematonta pääasiassa kyseessä olevana ajanjaksona ja se on siis sivuutettava. Näin ollen sitä samankaltaisuutta, johon ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklaan sisältyvä kielto sanamuotonsa perusteella perustuu, on arvioitava suhteessa pöytähedelmiin, jotka ovat tyypillisesti kotimaista tuotantoa kyseisessä jäsenvaltiossa (ks. analogisesti asia 184/85, komissio v. Italia, tuomio 7.5.1987, Kok., s. 2013, 8 kohta).

20 Tässä yhteydessä on muistutettava, että yhteisöjen tuomioistuinta on pyydetty lausumaan banaanien ja muiden italialaista tuotantoa olevien pöytähedelmien samankaltaisuudesta sellaisten riita-asioiden yhteydessä, jotka koskivat ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisen kohdan (josta on tullut EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäinen kohta, josta puolestaan on tullut EY 90 artiklan ensimmäinen kohta) tulkintaa. Se on katsonut, että nämä kaksi tuotekategoriaa eivät

ole ETY:n perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetulla tavalla samankaltaisia, koska niiden ominaisuudet ovat erilaiset eivätkä ne täytä samoja kuluttajien tarpeita (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 9 ja 10 kohta sekä asia 193/85, Cooperativa Co-Frutta, tuomio 7.5.1987, Kok. s. 2085, Kok. Ep. IX, s. 89, 17 ja 18 kohta).

21 Oikeuskäytännössä on todettu, että mainittujen tuoteryhmien aistinvaraisesti havaittavat ominaisuudet ja niiden vesipitoisuudet eroavat toisistaan ja että banaania pidetään ainakin Italian markkinoilla erityisen ravintorikkaana ja energiapitoisena elintarvikkeena, joka sopii hyvin vauvaikäisille (ks. em. asia komissio v. Italia, tuomion 10 kohta).

22 Camar ei kyseenalaista tätä tosiseikkojen arviointia. Se väittää sitä vastoin, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklaa on tulkittava laajemmin kuin EY 90 artiklan ensimmäistä kohtaa edellä mainittujen tuomioiden perusteella.

23 Camar katsoo, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklaa on tulkittava niin, että siinä kielletään EY 90 artiklan ensimmäiseen ja toiseen kohtaan sisältyvien määräysten synteesinä samankaltaisten tuotteiden syrjivän verotuksen lisäksi myös kaikenlainen välillinen verotuksellinen protektionismi sellaisten kotimaisten tuotteiden hyväksi, jotka kilpailevat tuotujen tuotteiden kanssa. Mainitun 14 artiklan sellainen tulkinta, että siinä edellytetään, että tuoduilla tuotteilla on samat ominaisuudet kuin kotimaisilla tuotteilla, poistaa tämän määräyksen tehokkaan vaikutuksen, koska ensimmäisessä Jaundén yleissopimuksessa tarkoitetut afrikkalaisten maiden tuotteet ovat kaikki trooppisia tuotteita, joilla on erilaiset ominaisuudet kuin jäsenvaltioiden tuotteilla.

24 On kuitenkin todettava, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklan sanamuoto ei tue Camarin puoltamaa tulkintaa. Kyseisessä määräyksessä ainoastaan määrätään samankaltaisten tuotteiden syrjivän verotuksen kieltämisestä samankaltaisin ilmaisuin kuin EY 90 artiklan ensimmäisessä kohdassa. Viimeksi mainittua määräystä koskevan oikeuskäytännön mukaan samankaltaiset tuotteet, joihin tämä kielto pätee,

ovat tuotteita, joilla on vastaavat ominaisuudet ja jotka täyttävät samat kuluttajien tarpeet (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Italia, tuomion 9 ja 10 kohta).

25 Tästä seuraa, että jos yhteisö ja siihen assosioituneet Afrikan ja Madagaskarin valtiot olisivat halunneet säädellä erilaisiin mutta keskenään kilpaileviin tuotteisiin liittyvää sisäistä verotusta koskevaa ongelmaa, ne olisivat ainoastaan EY 90 artiklan ensimmäistä kohtaa vastaavan määräyksen sijaan hyväksyneet myös EY 90 artiklan toista kohtaa jäljittelevän määräyksen (ks. analogisesti asia C-469/93, Chiquita Italia, tuomio 12.12.1995, Kok., s. I-4533, 43 kohta).

26 Näin ollen on todettava, että Camarin puoltama ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklan tulkinta ei ole sovitettavissa yhteen tämän artiklan ilmaisujen kanssa.

27 On vielä tutkittava, edellyttääkö ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen tavoite siitä, että sen 14 artiklaa tulkitaan sen rajoitetusta sanamuodosta huolimatta niin, että se koskee myös sisäisiä verotuksellisia toimenpiteitä, jotka vastaavat EY 90 artiklan toisessa kohdassa kiellettyjä toimenpiteitä.

28 Tästä on ensinnäkin todettava, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklan sanamuotoa pidemmälle menevä tulkinta ei ole tarpeen sen tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi, toisin kuin Camar väittää.

29 Yhtäältä ilmaisua ”samankaltaiset tuotteet” ei pidä tulkita niin, että se edellyttää tuotteiden olevan samanlaisia, vaan ainoastaan niin, että siinä suljetaan pois tuotteet,

joilla on erilaiset ominaisuudet ja jotka eivät tyydytä samoja kuluttajien tarpeita, kuten tämän tuomion 20 kohdassa on muistutettu. Tästä johtuu, että edes tyypillisesti trooppisia tuotteita ei voida yleisesti pitää sellaisina, että ne eivät ole samankaltaisia kuin jäsenvaltioista peräisin olevat tuotteet.

30 Toisaalta ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artikla tarkoittaa sanamuotonsa mukaisesti sopimuspuolilta peräisin olevia tuotteita yleensä eikä pelkästään trooppisia tuotteita.

31 Toiseksi laajemmalta näkökannalta katsottuna on todettava, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklan sellaista tulkintaa, jolla annetaan sille sellainen ulottuvuus, että se kattaa myös EY 90 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettujen kaltaisten sisäisten verotuksellisten toimenpiteiden kiellon, ei voida hyväksyä. Näiden kahden määräyksen taustalla on eri tavoitteet, joten niitä ei voida rinnastaa tulkinnan avulla.

32 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että EY 90 artiklalla pyritään takaamaan tavaroiden vapaa liikkuvuus jäsenvaltioiden välillä normaaleissa kilpailuolosuhteissa siten, että siinä kielletään kaikki protektionismin muodot, jotka voivat perustua syrjivään sisäiseen verotukseen, jota sovelletaan toisista jäsenvaltioista peräisin oleviin tavaroihin, ja sillä pyritään takaamaan sisäisen verotuksen ehdoton neutraalisuus kotimaisten tuotteiden ja maahantuotujen tuotteiden kilpailun kannalta (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Italia, tuomion 7 kohta).

33 Samoin tätä määräystä tulkittaessa on otettava huomioon perustamissopimuksen tavoitteet, sellaisina kuin ne määritellään EY 2, EY 3 ja EY 14 artiklassa, joihin kuuluu ensisijaisesti sellaisten sisämarkkinoiden toteuttaminen, joilla tavaroiden, henkilöiden, palveluiden ja pääomien vapaa liikkuvuus on varmistettu (ks. vastaavasti asia 299/86, Drexl, tuomio 25.2.1988, Kok, s. 1213, Kok. Ep. IX, s. 419, 24 kohta).

34 On kuitenkin todettava, että nämä EY 90 artiklan taustalla olevat tavoitteet puuttuvat ensimmäisestä Jaundén yleissopimuksesta. Sen 1 artiklan mukaan, joka sen 14 artiklan tavoin kuuluu I osastoon, jonka otsikkona on ”Kauppa”, tämän yleissopimuksen tavoitteena on assosioituneiden valtioiden ja jäsenvaltioiden välisen kaupan kasvun edistäminen, niiden taloudellisten suhteiden ja assosioituneiden valtioiden taloudellisen riippumattomuuden vahvistaminen sekä kansainvälisen kaupan kehittäminen tällä tavalla.

35 Päätelmää siitä, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen tavoite ei vaadi, että sen 14 artiklaa on tulkittava sen sanamuotoa pidemmälle menevällä tavalla, jolla annettaisiin tälle määräykselle samanlainen ulottuvuus kuin EY 90 artiklan toiselle kohdalle, tukee lisäksi tulkinta, jonka yhteisöjen tuomioistuin on antanut mainitun 14 artiklan kanssa lähes samanlaisille määräyksille vapaakauppajärjestelmän luomista koskeviin sopimuksiin liittyvien riita-asioiden yhteydessä. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että näillä määräyksillä asetetaan sopimuspuolille verotuksellista syrjintää koskeva kielto, jonka soveltamisen edellytyksenä on ainoastaan se, että tietyn verojärjestelmän soveltamisalaan kuuluvat tuotteet ovat luonteeltaan samankaltaisia (ks. asia 104/81, Kupferberg, tuomio 26.10.1982, Kok., s. 3641, Kok. Ep. VI, s. 555, 26 kohta sekä yhdistetyt asiat C-114/95 ja C-115/95, Texaco ja Olieselskabet Danmark, tuomio 17.7.1997, Kok., s. I-4263, 31 kohta).

36 Lisäksi oikeuskäytännössä on nimenomaisesti katsottu, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklan kanssa analogisessa vapaakauppasopimuksen määräyksessä ainoastaan kielletään samankaltaisten tuotteiden syrjivä verotus. Brysselissä 22.7.1972 allekirjoitetun sekä yhteisön nimissä 19.12.1972 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2844/72 (EYVL N:o L 301, s. 164) tehdyn ja hyväksytyn Euroopan talousyhteisön ja Portugalin tasavallan välisen sopimuksen 21 artiklan ensimmäisestä kohdasta yhteisöjen tuomioistuin on katsonut edellä mainitussa asiassa Kupferberg annetun tuomion 42 kohdassa, että se, että jäsenvaltio ei sovella kyseisestä kolmannesta maasta peräisin oleviin tuotteisiin tiettyjä tuottajaryhmiä tai tuotetyyppejä koskevaa veron alennusta, ei ole mainitun 21 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua syrjintää, jos kyseisen jäsenvaltion markkinoilla ei ole yhtään samankaltaista tuotetta, jolle tämä alennus olisi tosiasiallisesti myönnetty.

37 On siis pääteltävä, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artiklassa vahvistettu kielto koskee sanamuotonsa mukaisesti vain samankaltaisten tuotteiden syrjivää verotusta eikä sillä siis tarkoiteta keskenään kilpailusuhteessa olevia tuotteita, jotka eivät ole samankaltaisia.

38 Kaikkien edellä todettujen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että ensimmäisen Jaundén yleissopimuksen 14 artikla ei estänyt laissa nro 986/1964 säädetyn kaltaista Somaliasta peräisin olevien banaanien verotusta.

39 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, toiseen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Kolmas kysymys

40 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin tiedustelee, edellyttääkö se, että kansallinen tuomioistuin soveltaa Lomén yleissopimuksiin liitettyihin banaanipöytäkirjoihin sisältyvää standstill-lauseketta, lailla nro 986/1964 käyttöön otetun kaltaisen verotuksen korotusten konkreettisten vaikutusten tutkimista, jotta voitaisiin määrittää niiden yhteensoveltuvuus mainitun lausekkeen kanssa.

41 Koska ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin ei ole täsmentänyt, mihin Lomén yleissopimukseen se viittaa, on aluksi määritettävä, mikä neljästä Lomén yleissopimuksesta on otettava huomioon pääasian olosuhteiden perusteella. Tältä osin Camarin istunnossa toimittamista tiedoista ilmenee, että nyt käsiteltävässä asiassa

riidanalaisen veronkannon kohteena olevat tuonnit on toteutettu 1.3.1990 jälkeen. Koska AKT–ETY-ministerineuvoston päätöksen N:o 2/90 2 artiklan 1 kohdan f alakohdan sekä asetuksen N:o 714/90 1 artiklan ja 2 artiklan toisen alakohdan mukaan neljänteen Lomén yleissopimukseen liitettyä banaaneista tehtyä pöytäkirjaa N:o 5 on sovellettava 1.3.1990 lähtien, on siis viitattava viimeksi mainittuun yleissopimukseen.

42 Mainitun pöytäkirjan 1 artikla on standstill-lauseke. Tämän määräyksen tarkoituksena on toisin sanoen taata AKT-valtioista peräisin olevien banaanien pääsy niiden perinteisille markkinoille sellaisin edellytyksin ja sellaisten yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan, jotka eivät ole epäedullisempia kuin ne, jotka olivat voimassa ennen määräyksen voimaantuloa. Tämä pääsyn takaaminen AKT-valtioista peräisin oleville banaaneille koskee kuitenkin korkeintaan sitä banaanimäärää, jonka verran banaaneja oli tuotu mainitun määräykseen tullessa voimaan (em. asia Chiquita Italia, tuomion 59 kohta).

43 Kaikissa kolmessa ensimmäisessä Lomén yleissopimuksessa oli standstill-lauseke, joka oli laadittu samankaltaisin ilmaisuin kuin neljänteen Lomén yleissopimukseen liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 5 olevaan 1 artiklaan sisältyvät ilmaisut (em. asia Chiquita Italia, tuomion 62 kohta). Koska ensimmäinen Lomén yleissopimus tuli voimaan 1.4.1976, tämä päivämäärä on viitekohta standstill-lausekkeen soveltamiselle (ks. vastaavasti em. asia Chiquita Italia, tuomion 63 kohta).

44 Näin ollen ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on todettava, oliko pääasiassa tuotu banaaneja korkeintaan määrä, joka oli tuotu ensimmäisen Lomén yleissopimuksen tultua voimaan 1.4.1976.

45 Erityisesti siitä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen esiin tuomasta kysymyksestä, joka koskee tarkastelua, joka on tehtävä pääasiassa kyseessä olevan

kaltaisen veronkorotuksen yhteensoveltuvuuden arvioimiseksi neljänteen Lomén yleissopimukseen liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 5 olevaan 1 artiklaan kirjatun standstill-lausekkeen kanssa, on todettava, että tällaisista korotuksista aiheutuu kyseessä oleville banaaneille hinnankorotuksia ja ne vaikeuttavat näin ollen niiden menekkiä kyseisillä markkinoilla (em. asia Chiquita Italia, tuomion 60 kohta). Näin ollen tällaisen korotuksen tarkastelu kyseisen standstill-lausekkeen kannalta ei edellytä normaalisti tästä korotuksesta tuonneille aiheutuvien konkreettisten vaikutusten tarkastelua.

46 Asianosaisten kiistelyn kohteena olevasta olettamasta, jonka mukaan näiden korotusten tarkoituksena on ainoastaan mukauttaa lailla nro 986/1964 käyttöön otetun kaltainen vero inflaatiokehitykseen, on kuitenkin todettava, että standstill-lausekkeen tavoitteena on estää se, että banaaniviennit asetetaan epäedullisempaan asemaan kuin niillä on aiemmin ollut perinteisille markkinoille pääsyn ja niiden näillä markkinoilla saamien etujen osalta (ks. vastaavasti em. asia Chiquita Italia, tuomion 63 kohta), joten se liittyy tosiasialliseen tilanteeseen kyseisillä markkinoilla.

47 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen veron korotukset eivät ole ristiriidassa neljänteen Lomén yleissopimukseen liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjan N:o 5 olevan 1 artiklan kanssa siltä osin kuin niillä ainoastaan mukautetaan vero inflaatiokehitykseen hyödykkeen tosiasiallisen verotuksen ylläpitämiseksi vakiotasolla.

48 Edellä todetun perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että kansallinen tuomioistuin ei ole velvollinen tutkimaan pääasiassa kyseessä olevalla säännöstöllä käyttöön otetun kaltaisen veron korotusten konkreettisia vaikutuksia Somaliasta peräisin olevien banaanien tuontiin ennen 1.4.1976 vallinneeseen tilanteeseen verrattuna arvioidakseen näiden korotusten yhteensoveltuvuutta neljänteen Lomén yleissopimukseen liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjassa N:o 5 olevaan 1 artiklaan sisältyvän standstill-lausekkeen kanssa. Tällaisen veron korotukset, joilla rajoitutaan

mukauttamaan se inflaatiokehitykseen, eivät kuitenkaan ole ristiriidassa tämän lausekkeen kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Euroopan talousyhteisön ja tähän yhteisöön assosioituneiden Afrikan ja Madagaskarin valtioiden välillä Jaundéssa 20.7.1963 allekirjoitetun assosiaatiosopimuksen 14 artikla ei estänyt 9.10.1964 annetussa laissa nro 986/1964 säädetyn kaltaista Somaliasta peräisin olevien banaanien verotusta.

2) Kansallinen tuomioistuin ei ole velvollinen tutkimaan pääasiassa kyseessä olevalla säännöstöllä käyttöön otetun kaltaisen veron korotusten konkreettisia vaikutuksia Somaliasta peräisin olevien banaanien tuontiin ennen 1.4.1976 vallinneeseen tilanteeseen verrattuna arvioidakseen näiden korotusten yhteensoveltuvuutta Loméssa 15.12.1989 allekirjoitettuun neljänteen AKT–ETY-yleissopimukseen liitetyssä banaaneista tehdyssä pöytäkirjassa

N:o 5 olevaan 1 artiklaan sisältyvän standstill-lausekkeen kanssa. Tällaisen veron korotukset, joilla rajoitutaan mukauttamaan se inflaatiokehitykseen, eivät kuitenkaan ole ristiriidassa tämän lausekkeen kanssa.

Allekirjoitukset